

654 sayılı Toplum Zabıtası kurulması hakkında Kanuna ek kanun tasarısı ve İçişleri ve Plân komisyonları raporları (1/316)

T. C.

Başbakanlık

27 . 1 . 1967

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71/501 - 429

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 25 . 1 . 1967 tarihinde kararlaştırılan «654 sayılı Toplum Zabıtası kurulması hakkında Kanuna Ek Kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

Anayasamızın ilkeleri arasında yer alan insan hak ve hürriyetlerini, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur, güvenlik ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılan kanunların uygulanmasını sağlamak, Cumhuriyet ve hürriyet düzenini çağdaş ve ileri toplumlarda olduğu gibi demokratik usullerle korumak, düzenin, kanun dışı sokak ve meydan hareketleriyle toplumun kendisi veya kaderi üzerinde olumsuz etkisi olabilecek toplumsal olaylarla bozulmasına aslâ imkân bırakmamak gerekçesiyle teşkil olunan ve modern eğitim görmüş, teknik bilgi ve araçlarla donatılması düşünülen toplum zabıtası; olayların çoklukla vukua geldiği veya gelmesinin muhtemel bulunduğu Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde kurulmuş bulunmaktadır.

Yukarda belirtilen esaslardan anlaşılacağı üzere, toplum zabıtası :

1. Anayasamızın ilkeleri arasında yer alan insan hak ve hürriyetlerini, ferdin huzur, güvenlik ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak kanunların uygulanmasını sağlayacak,

2. Cumhuriyet ve hürriyet düzenini çağdaş ve ileri toplumlarda olduğu gibi demokratik usullerle koruyacak,

3. Düzenin, kanun dışı sokak ve meydan hareketleriyle toplumun kendisi veya kaderi üzerinde olumsuz etkisi olabilecek toplumsal olaylarla bozulmasına imkân bırakmayacaktır.

Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde kurulmuş bulunan toplum zabıtasının şimdiye kadar tekevvün eden toplu hâdiseler karşısında bu amaçlarını tahakkuk ettirecek miktarda kadroya sahip bulunmadığı anlaşılmıştır. Aynı suretle 654 sayılı Kanununun 1 nci maddesinde belirtilen Adana, Zonguldak ile lüzum görülen diğer illerde de henüz teşkilât kurulamamıştır.

Gerek 654 sayılı Kanununun 1 nci maddesinde ifadesini bulan hizmetlerin gereği gibi ifası, gerekse Adana, Zonguldak gibi potansiyele sahip illerimizde yeniden teşkilâtlamaya gidilebilmesine imkân sağlanması için kadro ilâvesi bir zaruret halini almıştır.

Ayrıca Anayasa nizamının bahsettiği hürriyetler manzumesi içinde vatandaşların toplanma hak ve hürriyetlerini kanunlara uygun şekilde kullanmalarını teminat altına almak ve hakların kullanılmasında kanun dışı hareketlere tevessül olunduğunda da toplum düzeni ve sükûnunu sağlayarak kanunu hâkim kılmak, diğer bir ifade ile hakkın kullanılmasını toplum nizamının zedelenmemesi ile dengelendirmek için yeter sayıda personele sahipolmanın gerekliliği izahtan varestedir.

Bütün bu zor hizmetlerin ifasında, kadro yetersizliği yüzünden müşkül durumlar hâsıl olmuştur.

Buna ilâveten 654 sayılı Kanunda sarahaten belirtildiği üzere, toplum zabıtasının kurulduğu iller dışından doğacak taleplerin karşılanmasında da kolaylık hâsıl olacağı gibi ekde mevcut kuvvetin hizmete yeterliliğine de halel gelmiyecektir.

Ayrıca belirtmek yerinde olur ki toplum zabıtası kuvvetleriyle kanuni ve medeni ölçülerle görev yapabilmek tek başına kemiyetle ilgili bir husus değildir. Kemî bakımından uygun bir gücün keyfiyet bakımından da belirli standartlara ulaştırılması bir zorunluk olarak ortadadır. Bu hususu temine yardımcı olacak ve hizmetin verimliliğini artıracak hizmet içi eğitim konusu ile gerekli araç ve gerecin sağlanmasının göz önünde bulundurulması da zaruri görülmektedir.

İleri Batı ülkelerinde de demokratik hak ve hürriyetlerin korunması amacı ile genel zabıtanın ayrı olarak kanunsuz gösteri ve toplantıların önlenmesi görevinin tevdi olunduğu toplum zabıtası kuvvetleri teşkil olunmuştur.

168 nüfusa bir polisin düştüğü Viyana'da bu görev alârm birlikleri (alârm abteilung) denilen nümayiş ve kanunsuz toplantılarda umumi intizamı temin etmek üzere teşkil edilmiş olan toplum polisine tevdi edilmiştir. Bu birlikler çeşitli silâh ve vasıtalarla teçhiz olunmuştur.

Fransa'da 1944 yılında kurulmuş bulunan Cumhuriyet Güvenlik Kıtası (Compagnie Républicaine Sécurité) adlı toplum zabıtası, kamu düzenini muhafaza ve idame ettirmek için İçişleri Bakanının emri altında bekleyen 15 bin meveutlu hareketli polis birlikleri halindedir.

İtalya'da, Karabinyer çevik taburlarına, mahallî zabıta teşkilâtının başaramıyacağı hâdiselere el koymak, büyük miikyastaki toplantı, gösteri ve sabotaj hareketlerine müdahale etmek görevi verilmiştir.

Almanya'da, toplum hareketlerine müdahale etmek, maç ve gösterilerde intizamı sağlamak ve ayrıca trafik polisine yardımcı olmak üzere kurulmuş bulunan hazır kuvvet (Bereitschaft Polizei) adlı toplum zabıtası her türlü teknik imkânlarla birlikte helikopterlerle de teçhiz edilmiştir.

A.B.D. nde de, nümayiş polisi (riot police) tâbir edilen ve esas görevi toplumu kanunsuz ve tecavüzkâr gösteri ve nümayişlerden korumak için birlikler teşkil olunmuştur.

Görüldüğü ki, demokratik nizamı benimsemiş olan ülkelerde özel eğitime tabi kılınmış polislerden kurulan ve geniş teknik imkânlarla teçhiz edilen toplum zabıtası birlikleri hak ve hürriyetlerin korunmasında varlığı elzem bir kuruluş olarak kabul edilmiştir.

Yukardan beri izah olunan sebepler muvacehesinde ve hizmetin arz ettiği özellik icabı personelin her an hizmete hazır vaziyette toplu olarak bulundurulması ve gereğinde sıratle olay mahallerine intikali zarureti, bu zabıta hizmetlerini diğer zabıta hizmetlerinden ayıran bir hususiyet olmaktadır. Hizmet özelliğinin kabul ettirdiği bu şartların sonucu olarak toplum zabıtası mensuplarının bâzı yeni maddi imkânlarla kavuşturulması baklı ve zaruri görülmüştür. Bu meyanda toplum zabıtası mensuplarına sürekli nöbetlerin karşılığı olarak 225 lira ödenek verilmesi öngörülmüştür.

İçişleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
İçişleri Komisyonu
Esas No. : 1/316
Karar No. : 24

17 . 5 . 1967

Yüksek Başkanlığa

654 sayılı Toplum Zabıtası kurulması hakkındaki Kanuna ek kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzla görüşüldü.

Tümü üzerinde cereyan eden görüşmeler sonunda, gerekçede de sarahaten ifade olunduğu üzere, Anayasa nizamının vatandaşın tanınmış olduğu hürriyetler manzumesini korumak ve cemiyet üzerinde menfi tesirler bırakacak olan sokak ve meydan nümayişlerini önliyerek zararsız hale getirmek maksadına mâtuf olarak, Toplum Zabıtası hizmetlileri kadrosunun tezyidini temin etmek maksadiyle hazırlanmış bulunan tasarı prensip itibariyle, Komisyonumuzca da yerinde görülerek aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı	Bu Rapor Sözcüsü	Kâtip	
Sakarya	Balıkesir	Kars	Çankırı
K. Eroğan	İ. Aytaç	C. N. Koç	T. Akman
Eskişehir	Kocaeli	Mardin	Mardin
Ş. Asbuzoğlu	S. Sofuoğlu	F. Uluç	R. Aybar
	Samsun	Trabzon	
	M. Gedik	H. Orhon	

Bütçe Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plân Komisyonu
Karar No. : 92
Esas No. : 1/316

24 . 6 . 1967

Millet Meclisi Başkanlığına

Tetkiki hususu Komisyonumuza havale edilen (654 sayılı Toplum Zabıtası kurulması hakkında Kanuna ek kanun tasarısı) ve tasarı hakkında önceden havale edildiği İçişleri Komisyonunca düzenlenen rapor, İçişleri Bakanı ve ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle görüşüldü;

Anayasamızın ilkeleri arasında yer alan insan hak ve hürriyetlerini, kişinin huzur, güvenlik ve refahını gerçekleştirmeyi, Cumhuriyet ve hürriyet düzenini demokratik usulilerle korumak, kanun dışı sokak ve meydan hareketleriyle toplumun kendisi veya kaderi üzerinde olumsuz etkisi olabilecek toplumsal olaylarla bozulmasına imkân bırakmamak amacıyla çıkarılan 654 sayılı Kanunla Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde kurulmuş olan Toplum Zabıtasının, bugüne kadar, amacına uygun olarak başarı ile hizmet gördüğü ancak kadro yetersizliği dolayısıyla, beklenen hizmetin tam anlamıyla amacına yetişemediği bir vakıdır.

Gene kadro yetersizliği dolayısıyla söz konusu Kanununun 1 nci maddesinde belirtilen Adana, Zonguldak gibi potansiyeli yüksek illerimizde teşkilât kurulamamıştır.

Gerek 654 sayılı Kanununun 1 nei maddesinde ifadesini bulan hizmetlerin gereği gibi ifası ve gerekse yukarıda adı geçen illerimizde yeniden teşkilatlanmaya imkân sağlanmasını öngören kanun tasarısı Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiş, tasarı ve bağlı kadro cetveli aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Aydın <i>İ. Sezgin</i>	Başkan V. Rize <i>E. Y. Akçal</i>	Sözcü Sakarya <i>N. Bayar</i>	Kâtip Bolu <i>H. İ. Cop</i>
Adıyaman <i>M. A. Atalay</i>	Ankara <i>M. K. Yılmaz</i>	Eskişehir <i>M. İ. Anı</i>	Giresun <i>İ. E. Kılıçoğlu</i>
İstanbul <i>M. Güven</i>	Kayseri <i>A. A. Hacıpaşaoğlu</i>	Nevşehir <i>A. B. Numanoğlu</i>	Sakarya <i>E. Alican</i>
	Trabzon <i>A. İ. Birincioglu</i>	Uşak <i>O. Dengiz</i>	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

654 sayılı Toplum Zabıtası kurulması hakkında Kanuna ek kanun tasarısı

MADDE 1. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Emniyet Genel Müdürlüğü kısmına, (Toplum Zabıtası hizmetlerinde kullanılmak üzere) ilişik cetvelde derecesi, memuriyet unvanı, aded ve maaşları yazılı kadrolar eklenmiştir.

MADDE 2. — 14 . 7 . 1966 tarih ve 654 sayılı Toplum Zabıtası kurulması hakkındaki Kanuna aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1. — Toplum Zabıtasında görevli emniyet müdürleri, emniyet âmirleri, başkomiser, komiser, komiser muavini ve polis memurlarına ayda 225 lira Toplum Zabıtası ödeneği verilir.

EK MADDE 2. — Ek birinci madde ile kabul edilen tazminat Toplum Zabıtasından ayrılıp başka görevlere girenler için müktesep hak teşkil etmez.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

25 . 1 . 1967

Başbakan <i>S. Demirel</i>	Devlet Bakanı <i>R. Sezgin</i>	Devlet Bakanı <i>A. F. Alişan</i>	Devlet Bakanı <i>K. Ocak</i>
Adalet Bakanı <i>H. Dinçer</i>	Millî Savunma Bakanı <i>A. Topaloğlu</i>	İçişleri Bakanı <i>F. Sükan</i>	Dışişleri Bakanı <i>İ. S. Çağlayangil</i>
Maliye Bakanı <i>C. Bilgehan</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>O. Dengiz</i>	Bayındırlık Bakanı <i>E. Erdinç</i>	Ticaret Bakanı <i>S. T. Müftüoğlu</i>
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>E. Somunoğlu</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>İ. Tekin</i>	Tarım Bakanı <i>B. Dağdaş</i>	Ulaştırma Bakanı <i>S. Öztürk</i>
Çalışma Bakanı <i>A. N. Erdem</i>	Sanayi Bakanı <i>M. Turgut</i>	En. ve Ta. Kay. Bakanı <i>İ. Deriner</i>	Turizm ve Ta. Bakanı <i>N. Kürşad</i>
	İmar ve İskân Bakanı <i>H. Menteseoğlu</i>	Köy İşleri Bakanı <i>S. O. Avcı</i>	

M. Meclisi

(S. Sayısı : 318)

Kadro Cetveli

D.	Memuriyet unvanı	Aded	Maas
7	Emniyet Amiri (Sınıf 2)	5	800
8	Başkomiser	10	700
9	Komiser	25	600
10	Komiser Muavini	150	500
12	Polis Memuru	750	400
13	Polis Memuru	1 250	350
		2 190	

